

De voorjaarsbijeenkomst van de Vlinderwerkgroep Friesland vond plaats op donderdag 18 april 2013 in de Fûgelhelling te Ureterp. Aanwezig waren 22 leden, waaronder twee nieuwe leden. Tevens waren er twee gasten, de heer en mevrouw Hekstra. Er zijn afmeldingen van Hilco Meijer, Marjolein Stam, Hans Jansen.

1. Voorzitter Siep Sinnema opent de bijeenkomst en heet iedereen van harte welkom.

Er hebben zich vier nieuwe leden aangemeld, namelijk Ada van Binsbergen, Bertine Hendriks, Jaap Schelvis en de heer G.Th. de Roos.

Op 1 februari is in Wolvega weer op de twee bekende locaties naar eitjes van de Sleedoornpage gezocht. Voor een verslag van deze zoektocht verwijst Siep naar de recent verschenen Flinterwille van maart 2013.

Op 15 en 16 juni wordt er weer een 1000 soorten dag gehouden in het Leeuwarder Bos. De organisator is Peter Koomen, conservator van het Natuurmuseum Fryslân.

2. Verslag najaarsbijeenkomst 2012.

Abel Jagersma meldt, dat de cursus macronachtvlinders van de Vlinderwerkgroep Groningen plaatsvindt op vrijdag 3 mei en exact een week later wordt gevolgd door de cursus micronachtvlinders.

3. Algemene mededelingen en ingekomen stukken.

De ingekomen stukken worden door de secretaris voorgelezen.

4. Ervaringen, mededelingen, inbreng van en door leden.

Abel Jagersma had de afgelopen week vier soorten voorjaarsuilen. Tevens zag hij de Citroenvlinder en de Kleine vos.

Anneke van der Veen had *Panolis flammea* (dennenuil) en *Xylocampa areola* (kamperfoelie-uil) op licht. Tevens zag ze de Gehakkelde aurelia.

Judith Bouma zag de Citroenvlinder, de Kleine vos en de Daggauwoog.

Andy Saunders vond op 5 januari tot zijn verrassing *Conistra rubiginosa* (zwartvlekwinteruil) op smeer. Dit gebeurde ook op 3 februari. Sinds afgelopen week zijn er veel voorjaarsuilen; bijv. *Xylocampa areola* (kamperfoelie-uil).

Dick Goslinga meldt Citroenvlinders en de Kleine vos. De Vlinderberm Canterlân beleeft dit jaar zijn twintigjarig jubileum. Dit zal worden gevierd. De Vlinderwerkgroep Friesland krijgt hiervoor een uitnodiging. Helaas is de Zilveren maan definitief uit de 'Houtwiel' verdwenen. Ondanks goed en herhaaldelijk zoeken is deze parelmoervlinder niet meer in dit gebied door Dick waargenomen.

Saskia Hoornveld had op 28 februari *Hypena rostralis* (hopsnuituil). Op 5 maart zag ze een Citroenvlinder ♂ en op 15 april een Citroenvlinder ♀. Verder is *Furcula bifida* (wilgenhermelijnvlinder) uit de pop gekomen.

Gerrit Tuinstra zag op 15 april een Oranjetipje ♀ op het industrieterrein van Drachten. Gisteravond heeft hij genachtvlinderd en had 14 soorten nachtvlinders op het laken. Ook trof hij een exemplaar van *Conistra rubiginosa* (zwartvlekwinteruil) aan bij Appelscha.

Heert Hein Kuipers had tot nu toe alleen nog maar Kleine vossen gezien. John Boosman geeft aan, dat de natuur door het koude en slechte weer circa twee weken is opgeschoven. Volgens de Vlinderstichting is dit de situatie van plusminus 30 jaar geleden.

Ada van Binsbergen zag de Citroenvlinder en de Kleine vos.
Jaap Schelvis zag de Klein vos en ook al enkele voorjaarsuilen.

De heer en mevrouw Hekstra zagen twee Citroenvlinders.
Siep en Jannie Sinnema hadden van hun voorjaarsvakantie van 2012 in Zuid-Frankrijk enkele rupsen van de zuidelijke pijpbloemvlinder (*Zerynthia polyxena*) meegenomen naar Nederland om ze te laten verpoppen. Dit laatste lukte, maar slechts één exemplaar is goed uitgekomen. In 2012 zijn Siep en Jannie ook naar Noord-India geweest. Siep laat enkele foto's zien van een tropische vlindersoort uit de familie van de Papilio's, waarvan de soortgenoten in de avondschemering gezellig bij elkaar in een boom gingen zitten. Een merkwaardig schouwspel. Dit verschijnsel (slaapplaats van bij elkaar verblijvende vlinders van eenzelfde soort) kennen we ook in Nederland; denk maar aan de Kleine koolwitjes.

5. De vlindergroepen Herculesjes en Spikkelspanners (door Gerrit Tuinstra).

Gerrit benoemt de Herculesjes en de Spikkelspanners in zijn powerpointpresentatie als 'twee groepen lastige spanners'. De spanners vormen de op één na grootste familie van nachtvlinders in Nederland (ongeveer 225 soorten). Slechts de familie van de uilen kent meer soorten, dan die van de spanners.

De spanners worden verdeeld in zes subfamilies, waarvan drie kleine (*Archiearinae*, *Oenochrominae*, *Geometrinae*) en drie grote (*Sterrhinae*, *Larentiinae*, *Ennominae*). Gerrit laat aan de hand van lichtbeelden een spannersoort van elke subfamilie zien. De Herculesjes en de Spikkelspanners vallen beide binnen de subfamilie *Ennominae*.

De in Friesland voorkomende Herculesjes bestaan uit de volgende soorten:

<i>Apeira syringaria</i> (seringenvlinder)	zeldzaam
<i>Ennomos autumnaria</i> (iepentakvlinder)	zeldzaam
<i>Ennomos quercinaria</i> (geelblad)	zeer zeer zeldzaam
<i>Ennomos alniaria</i> (geelschouderspanner)	algemeen
<i>Ennomos fuscantaria</i> (essenspanner)	zeer zeer zeldzaam

<i>Ennomos erosaria</i> (gehakkelde spanner)	zeer zeldzaam
<i>Selenia dentaria</i> (herculesje)	zeer algemeen
<i>Selenia lunularia</i> (lindeherculesje)	zeer zeer zeldzaam
<i>Selenia tetralunaria</i> (halvemaanvlinder)	algemeen
<i>Odonoptera bidentata</i> (getande spanner)	zeldzaam
<i>Crocallis elinguaris</i> (kortzuiger)	algemeen
<i>Colotois pennaria</i> (gepluimde spanner)	algemeen

NB: Gerrit heeft van bovengenoemde soorten alleen *Ennomos fuscantaria* (essenspanner) nog nooit met eigen ogen gezien!

De in Friesland voorkomende Spikkelspanners bestaan uit de volgende soorten:

<i>Peribatodes rhomboidaria</i> (taxusspikkelspanner)	zeer algemeen
<i>Peribatodes secundaria</i> (geveerde spikkelspanner)	zeldzaam
<i>Deileptenia ribeata</i> (satijnen spikkelspanner)	zeldzaam
<i>Alcis repandata</i> (variabele spikkelspanner)	zeer algemeen
<i>Hypomecis roboraria</i> (grote spikkelspanner)	algemeen
<i>Hypomecis punctinalis</i> (ringspikkelspanner)	zeer algemeen
<i>Cleorodes lichenaria</i> (korstmospspanner)	zeer zeer zeldzaam
<i>Ectropis crepuscularia</i> (gewone spikkelspanner)	zeer algemeen
<i>Parectropis similaria</i> (witvlekspikkelspanner)	algemeen
<i>Aethalura punctulata</i> (berkenspikkelspanner)	zeldzaam

Na dit overzicht van de Friese Spikkelspanners en Herculesjes vervolgt Gerrit zijn presentatie door aan de hand van een aantal foto's uitleg te geven aan de verschillen en specifieke determinatiekenmerken van diverse Spikkelspanners en Herculesjes. Dat laat hij zien met behulp van gekleurde lijntjes en cirkeltjes op de foto's van de vlinders; soms met twee soorten naast elkaar, die sterke gelijkenis vertonen. In de praktijk blijkt het soms erg moeilijk om bepaalde soorten Herculesjes en Spikkelspanners op naam te brengen; ook omdat ze erg variabel kunnen zijn. Met behulp van het door Gerrit verrichte onderzoekswerk moet de determinatie van gevangen Herculesjes en Spikkelspanners een stuk gemakkelijker worden; zelfs in enigszins afgevlagen toestand.

Deze presentatie staat als PDF-file op de site van de Vlinderwerkgroep Friesland; klik in de rechterkolom van de startpagina op "Herculesjes en Spikkelspanners".

6. Pauze.

7. Vlindermonitoringroutes van de Schaopedobbe bij Elsloo (door Gerard Bergsma).

Gerard vertoont een powerpointpresentatie over de twee monitoringroutes, die hij in het prachtige gebied van de Schaopedobbe (eigendom van It Fryske Gea) loopt.

De presentatie geeft een mooi beeld van de landschappelijke elementen van de Schaopedobbe en de verscheidenheid aan vlinders, overige insecten en flora.

8. Rondvraag.

De heer Hekstra deelt mee, dat de Werkverbanden (*Wurkferbannen*) van de Fryske Akademy te Leeuwarden op woensdag 24 april een symposium organiseren met als titel “Welke toekomst voor het Friese landschap?” (*Hokker takomst foar it Fryske lânskip?*). Dit in het kader van het 75-jarig bestaan van de Fryske Akademy. De toegang is gratis. Zie de website www.fryske-akademy.nl voor meer informatie en opgave voor deelneming.

Siep Sinnema vraagt, of iedereen zijn emailadres naar hem wil opsturen, zodat berichten over wijzigingen of afzegging van excursies direct aan de leden kunnen worden doorgegeven.

9. Sluiting.

Siep Sinnema bedankt iedereen voor zijn of haar bijdrage en wenst allen een goede reis naar huis.

Excursie Fochtelooërveen 1 juni 2013 Jannie Sinnema

Om twee uur kwamen een tiental belangstellenden bijeen op de parkeerplaats in Ravenswoud nabij de bekende uitkijktoren. Het was bewolkt en fris door de harde noorden wind. Onder leiding van Judith Bouma liepen we eerst door het bos naar de uitkijktoren, van waaruit je prachtig zicht hebt op het uitgestrekte Fochtelooërveen. Het was een hele klim naar boven. Helaas zagen we de kraanvogels die hier broeden niet.

In het bos en later langs het fietspad naar het Compagnonsveld werd er druk naar rupsen gezocht. Ook werden diverse nachtvlinders uit de vegetatie opgejaagd. Op een lariksboompje werden diverse zakjes gevonden van de lariskokermot (*Coleophora laricella*).

Foto Judith Bouma